

หลักกฎหมายควรรู้

เรื่อง มติคณะรัฐมนตรีที่สำคัญในการปฏิบัติงาน

วันนี้พี่น้องจะขอฟุดถึง เรื่อง มติคณะรัฐมนตรีที่สำคัญในการปฏิบัติงานนะครับ ขอเริ่มจากความหมายของมติคณะรัฐมนตรีก่อน ดังนี้ครับ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ให้ความหมายของ “มติคณะรัฐมนตรี หรือมติของคณะรัฐมนตรี” ไว้ว่า ผลการพิจารณาตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดทางการเมืองในฝ่ายบริหาร เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการหรือถือปฏิบัติต่อไป มติคณะรัฐมนตรีมิได้มีสถานะเป็นกฎหมาย แต่เป็นเพียงคำสั่งการในทางบริหารเท่านั้น

มติคณะรัฐมนตรีอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทหลัก คือ

๑. มติคณะรัฐมนตรีทางบริหารปกติ คือ การตัดสินใจและสั่งการทางบริหารในฐานะที่คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรสูงสุดทางการเมืองในฝ่ายบริหาร มติลักษณะนี้มี ๒ ประเภทย่อย ได้แก่

๑.๑) มติที่มีผลระยะเวลาใดเวลาหนึ่งโดยมีเวลาสิ้นสุด เช่น มติกำหนดนโยบายของรัฐบาล (ย่อมมีผลในช่วงรัฐบาลนั้น ๆ) มติให้ความเห็นชอบโครงการที่มีระยะเวลาดำเนินการชัดเจน

๑.๒) มติที่มีผลแล้วสิ้นสภาพไปทันที เช่น มติแต่งตั้งข้าราชการ (ย่อมหมดผลไปเมื่อข้าราชการดำรงตำแหน่งแล้ว) มติแต่งตั้งคณะกรรมการ

๒. มติคณะรัฐมนตรีที่มีลักษณะเป็นกฎ คือ มติที่มีผลใช้บังคับทั่วไปในระบบราชการฝ่ายบริหาร เพื่อให้ถือปฏิบัติตลอดไปจนกว่าจะมีการแก้ไขหรือยกเลิก มติลักษณะนี้มี ๒ ประเภทย่อย ได้แก่

๒.๑) มติที่มีผลเฉพาะในระบบราชการ ซึ่งส่วนราชการ หน่วยงาน ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถือปฏิบัติหรือดำเนินการให้เป็นไปตามมตินั้น ๆ เช่น มติห้ามข้าราชการเล่นการพนันและมติให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐวางตัวเป็นกลางทางการเมือง

๒.๒) มติที่มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอก เป็นมติซึ่งกำหนดแนวทางการปฏิบัติ / การดำเนินงานของทางราชการ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลภายนอก หรือประชาชนโดยทั่วไป เช่น มติกำหนดประเภทลุ่มน้ำและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า

จตุรสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๖/๒๕๖๗ (กันยายน ๒๕๖๗)

-๒-

โดยทั่วไปมติคณะรัฐมนตรีมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ (บางเรื่องอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับไว้เป็นวันอื่นเป็นการเฉพาะเรื่องได้) เมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดแล้ว ส่วนราชการ หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จะปฏิบัติหรือดำเนินการใด ๆ อันเป็นการขัดกับมติคณะรัฐมนตรีโดยอ้างว่าไม่ทราบว่ามีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ไว้แล้วมิได้ ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับมติคณะรัฐมนตรี หรืออาจมีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดแนวทางการดำเนินการไว้แล้ว จึงเป็นการสมควรที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องสมควรตรวจสอบมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเสียก่อนด้วย

เมื่อทราบถึงความหมายของมติคณะรัฐมนตรีแล้ว สำหรับมติของคณะรัฐมนตรีที่สำคัญในการปฏิบัติงานนั้น มีอยู่หลายเรื่องด้วยกัน โดยมติคณะรัฐมนตรีที่เป็นหลักสำคัญ และยังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน นั่นก็คือ **กรณีข้าราชการอ้างว่าไม่รู้กฎหมายและระเบียบแบบแผนในหน้าที่นั้นไม่สามารถทำได้** ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๗ โดยคณะรัฐมนตรี ได้ลงมติไว้ว่า “ข้าราชการผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนข้อบังคับอันตนจะต้องปฏิบัติ และอยู่ในหน้าที่ของตนมิได้ การที่ข้าราชการปฏิบัติงานไม่ชอบด้วยกฎหมายระเบียบแบบแผนก็ดี หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนกำหนดก็ดีให้ถือว่าเป็นการผิดวินัย หรือหย่อนสมรรถภาพแล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษตามควรแก่กรณีต่อไป

ดังนั้น หากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติงานในหน้าที่ แม้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ รวมถึง มติคณะรัฐมนตรี จะอ้างความไม่รู้ในเรื่องนั้นมิได้ ถือเป็นความผิด เช่น มาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

สุดท้ายพินัย อยากจะขอฝากให้ข้าราชการทุกท่าน ศึกษาระเบียบกฎหมายในตำแหน่งงานของตนเอง อยู่สม่ำเสมอ เพื่อจะได้เป็นการเพิ่มพูนทักษะในตำแหน่งงานของตนเอง และไม่ต้องถูกดำเนินการทางวินัยนะครับ

-๓-

อุทธรณ์ควรพัง

เรื่อง “ทุจริตต่อหน้าที่” มติคณะรัฐมนตรีให้ไล่ออกสถานเดียวนะ

จูลสารข่าววินัย ฉบับนี้ขอนำเสนออุทธรณ์ เรื่องราวของนายนัดข้าราชการรายหนึ่ง อุทธรณ์คำสั่งไล่ออกจากราชการ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริตและประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณี นายนัดรักษาราชการแทนผู้บังคับบัญชา ได้ขออนุมัติเดินทางไปราชการและเบิกค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการเป็นเท็จ ซึ่งนายนัดอ้างว่าตนเข้าใจว่ามีสิทธิที่เบิกได้มิได้มีเจตนาทุจริต และเมื่อทราบที่ตนไม่มีสิทธิเบิกก็ได้คืนเงินแล้ว จึงขอให้คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ลดหย่อนโทษ

ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้อุทธรณ์ได้ขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อเดินทางไปราชการที่กรมต้นสังกัด ในวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ - ๕ มกราคม ๒๕๕๔ รวม ๗ วัน ซึ่งอยู่ในช่วงวันหยุดราชการหลายวันติดต่อกันโดยไม่มีหลักฐานหรือรายละเอียดว่าเดินทางไปราชการด้วยภารกิจใด แต่ได้เบิกค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ รวมเป็นเงิน ๑๐,๕๑๘ บาท โดยอ้างว่าไปราชการที่กรมเพียง ๒ วัน คือ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ไปสหกรณ์ออมทรัพย์ของกรมเพื่อติดต่อเรื่องค้าประกันหนี้ และวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔ ได้เข้าร่วมอวยพรปีใหม่ผู้บริหารของกรม ซึ่ง ก.พ.ค. เห็นว่า การเดินทางในลักษณะนี้ไม่ใช่การเดินทางไปปฏิบัติราชการชั่วคราวตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และช่วงเวลาดังกล่าวเป็นวันหยุดราชการปรากฏหลักฐาน ภาพถ่ายของผู้อุทธรณ์ไปเที่ยวต่างจังหวัดด้วย นอกจากนี้ ผู้อุทธรณ์ยังได้ขออนุมัติเดินทางไปราชการ ในวันที่ ๑๖ - ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๔ เพื่อตรวจนับเหรียญกษาปณ์ของงานคลังจังหวัด โดยมีกำหนดเดินทาง ตั้งแต่วันที่ ๑๔ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๔ และได้เบิกค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ รวมเป็นเงิน ๕,๖๑๘ บาท แต่ปรากฏหลักฐานว่าวันที่ ๑๓ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๔ ผู้อุทธรณ์ได้เดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ โดยไม่ได้ขออนุญาตต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้อุทธรณ์ย่อมาทราบดีว่า ตนไม่ได้เดินทางไปราชการในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ได้ขออนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการเป็นเท็จด้วยเจตนาทุจริต

จตุรสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๖/๒๕๖๗ (กันยายน ๒๕๖๗)

-๔-

ดังนั้น การที่ผู้อุทธรณ์ขณะนั้นรักษาราชการแทนผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่อนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ และได้อนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้กับตนเองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ จึงเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ลงโทษไล่ออกจากราชการ นั้น ชอบด้วยกฎหมายแล้ว อุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น จึงวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ เรื่องนี้ สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ มีหลักว่า “การลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษ ลงเป็นปลดออกจากราชการ” การที่นายนี้ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ จึงชอบด้วยมติคณะรัฐมนตรีแล้ว

จตุรสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๖/๒๕๖๗ (กันยายน ๒๕๖๗)

-๕-

ถามมา ? – วินัยขอตอบ !

...ผลของการไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี...

น้องดินดี : สวัสดีค่ะ พี่วินัย กรณีมติคณะรัฐมนตรีอันมีสถานะเป็นคำสั่งของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล ซึ่งมีผลใช้บังคับกับส่วนราชการ หนูมีข้อสงสัยค่ะ ถ้าข้าราชการไม่เป็นปฏิบัติตามมติดังกล่าวจะมีผลอย่างไรบ้างคะ

พี่วินัย : น้องดินดีคำถามนี้ดีมากเลยและเป็นเรื่องที่สำคัญมากครับ การที่ข้าราชการไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีอาจส่งผลหลายด้าน ยกตัวอย่างเช่น

๑. เป็นความผิดทางวินัย กรณีการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องใดกำหนดให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีแต่ไม่ปฏิบัติตาม เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ (๒) กำหนดให้ “ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี...” มาตรา ๘๔ กำหนดให้ข้าราชการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดวินัย และมาตรา ๘๕ (๗) กำหนดให้การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๒. เป็นความผิดทางแพ่ง (ละเมิด) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องใดกำหนดให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีแต่ไม่ปฏิบัติตาม แล้วผลของการไม่ปฏิบัติตามนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. เป็นความผิดทางอาญา กรณีการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องใดกำหนดให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีแต่ไม่ปฏิบัติตามแล้วการกระทำนั้น ครอบคลุมประกอบความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ กำหนดว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตต้องรับโทษ ...”

จตุรสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๖/๒๕๖๗ (กันยายน ๒๕๖๗)

-๖-

โดยรวมแล้วการไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีอาจทำให้ข้าราชการต้องเผชิญกับความรับผิดชอบทางวินัย แพ่ง และอาญาตามแต่กรณี ซึ่งมีผลกระทบต่อหน้าที่ราชการและการดำเนินชีวิตประจำวันของข้าราชการอย่างมาก ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น การศึกษามติคณะรัฐมนตรีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับข้าราชการครับ

อ้างอิง/ที่มา

๑. หลักกฎหมายควรรู้

- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ม.ป.ป.) *สถานะของมติคณะรัฐมนตรี* สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

<https://www.opm.go.th/opmportal/multimedia/nam/OPMbyFEW/09/04/book02.pdf>

- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๑) การปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๒. อุทาหรณ์ควรฟัง

- สำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ. รวมบทความ ก.พ.ค. ขอบอก เล่มที่ ๗

<https://mspc.ocsc.go.th/sites/default/files/๒๐๒๒-๐๙/๗๗.pdf>

๓. ถาม - ตอบ

- เอกสาร ถาม-ตอบ เกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี (เล่ม ๑) คณะทำงานศึกษามติคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สิงหาคม ๒๕๕๓)

<https://www.shorturl.asia/ApkG๑>